

At gøre videnskabsteori/epistemologi praksisrelevant for de studerende

Lektor Ingrid Jepsen, underviser Lene Toxvig og lektor Annegrethe Nielsen har udviklet en workshop, der viser betydningen af at engagere sig i viden om naturvidenskabelige, humanvidenskabelige og samfundsvidenskabelige tilgange. Workshoppen afholdes for jordemoderstuderende men er relevant for alle professionsbachelorstuderende.

I workshoppen faciliteres læringsrum, hvor de studerende får mulighed for at forstå, udvikle og forbinde forskellige epistemologiske tilgange med deres konkrete faglige praksis. Dermed tydeliggøres, hvorfor videnskabsteori er både vigtig og relevant, og hvordan denne form for viden er en grundlæggende del af professionen. De fortæller:

Refleksiv Praksislærings seks grundprincipper

Den studerende egne erfaringer og oplevelser inddrages i undervisningen

Undervisningen planlægges med passende forstyrrelser

Undervisningen tilrettelægges som udforskning

Undervisningens indhold tager udgangspunkt i det gode eksempel

Underviser og studerende samarbejder om læreprocesser

Underviser og studerende skaber rum for dialog

Rammer

Undervisningen er designet som en workshop, hvilket giver de studerende mulighed for at være aktive og fokuserede i deres læreproces. Der er tre undervisere tilknyttet workshoppen. Disse tre undervisere er specialiseret på hver af de tre videnskabsteoretiske retninger; humanvidenskab, naturvidenskab og samfundsvidenskab. Underviserne faciliterer og samarbejder med de studerende om at forstå forskelle og ligheder mellem epistemologierne og hvordan disse kan kobles til praksis.

De studerende deltager i workshoppen på første semester på jordemoderuddannelsen. Workshoppen er afsat for, at de studerende løbende i uddannelsen arbejder med videnskabsteori og forskningsmetodologi. Den didaktiske tilgang er dialogbaseret undervisning i klasseværelset, gruppearbejde med diskussioner og fremlæggelse i grupper.

Afsæt

De fleste studerende finder epistemologi meget abstrakt og lidt irrelevant for deres uddannelse. Videnskabsteori kan forekomme fjernt fra praksis for professionsbachelorstuderende, og vi har erfaret, at hvis de studerende ikke kan forbinde epistemologisk teori til deres kliniske praksis, så nedprioriteres undervisningen i videnskabsteori. En del af problemet er således, at studerende kan opleve en begrebsmæssig kløft mellem teori og praksis.

Formål

Formålet med workshoppen er at mindske kløften mellem uddannelsens teori og praksis. Evnen til at overføre viden fra teori til praksis er vigtig for alle studerende på professionsbachelorniveau.

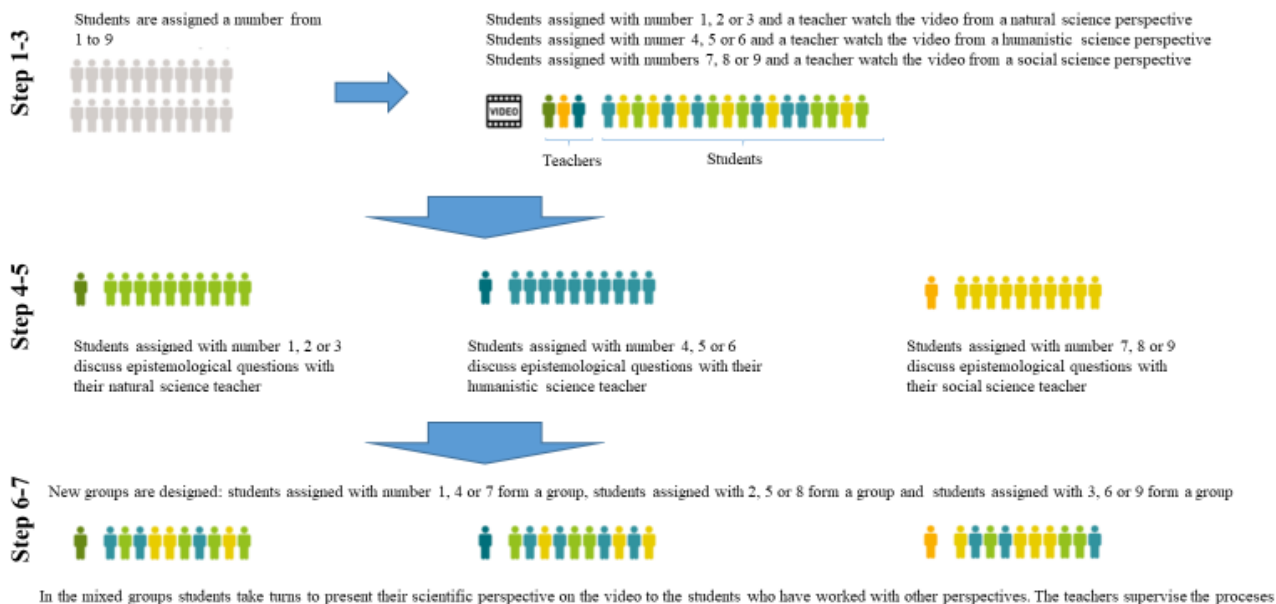
I studieordningen for jordemoderuddannelsen står der, at en uddannet jordemoder skal mestre relevante undersøgelses- og arbejdsmetoder både til at søge efter, vurdere og fortolke empiriske beviser, teori og forskningsmetoder, samt være i stand til at initiere og deltage i innovation, udvikling og forskningsarbejde. Workshoppen giver de studerende en indledende og basal baggrund for at forstå, hvordan forskellige videnskabsteoretiske perspektiver kan påvirke hvordan vi forstår og ser på en praksissituation. Og dermed også har betydning for, hvordan vi håndterer den pågældende situation.

Hvordan

De studerende introduceres til den videnskabsteoretiske baggrund for naturvidenskab, humanvidenskab og samfundsvidenskab gennem tre undervisningsseancer i løbet af deres første semester. I hver af de videnskabsteoretiske undervisningssessioner forud for workshoppen, bliver de studerende bedt om at

analysere to officielle dokumenter omhandlende deres profession. Analysen udføres med afsæt i den pågældende epistemologi, som er genstand for undervisningsgangen. Ved at arbejde i grupper med de samme dokumenter men i tre forskellige tilgange, øger de studerende deres forståelse af de tre videnskaber, og hvordan de adskiller sig, før workshoppen begynder; Ellers vil det være svært at få fuldt udbytte af workshopaktiviteterne.

Workshoppens opbygning er som følger:

I workshoppen arbejder de studerende med en case fra deres fremtidige praksis - repræsenteret af en film. Filmen viser en klinisk situation, der er relevant for deres uddannelse; i vores tilfælde en normal fødsel. Alle studerende og undervisere ser filmen sammen. Inden vi ser filmen, inddeles de studerende i tre grupper med henholdsvis en natur-, human- eller naturvidenskabelig tilgang. De studerende bliver derefter bedt om at se filmen ud fra netop deres tildelte videnskabelige perspektiv. Efter filmen arbejder studerende videre med at fordybe sig i den af de tre videnskabsteoretiske retninger, som de er blevet tildelt.

Underviserne deltager i gruppearbejde, hvor de understøtter de studerende i deres arbejde med at tilpasse, anvende og fremsætte forskellige videnskabelige synspunkter og skabe perspektiver på casen i henhold til den videnskabsteoretiske retning, de arbejder med. De studerende og underviseren samarbejder særligt om at eksemplificere, problematisere, perspektivere og metodisk analysere casen, for at tydeliggøre, hvordan videnskabsteorien skaber rammerne for, hvad man som fagperson kan fokusere på i en praksissituation. Efter gruppearbejdet fremlægger de studerende deres resultater overfor andre studerende, dette sker på en måde så alle studerende får mulighed for at høre alle tre videnskabsteoretiske retninger blive fremlagt og det foregår i mindre grupper.

RPLs grundprincipper

De studerende arbejder med forskellige epistemologiske perspektiver ud fra en eksemplarisk situation, og derigennem lærer de at tilpasse og anvende epistemologier for at udvikle deres praksis. Gennem samarbejdet i workshoppen får de studerende en grundlæggende viden om epistemologiske og metodologiske tilgange og begynder at forstå deres betydning for jordemødre og for sig selv som fremtidige jordemødre i en dialogisk kontekst med underviserne.

Opbygningen af workshoppen fordrer, at de studerende og underviser samarbejder i læreprocesserne, fordi underviserne er til stede, mens de studerende arbejder med at forstå sammenhængen mellem deres videnskabsteoretiske retning og praksis. Underviserne både guider, korrigerer, faciliterer eller holder sig lidt på afstand i gruppearbejdet alt efter de studerendes behov for støtte. Dette samarbejde sætter de studerende meget stor pris på, fordi de oplever videnskabsteorien u håndgribelig og at den konkrete overførelse til en fødsel er svært.

I læreprocessen skabes således rum for dialog med underviser under gruppearbejdet, men i høj grad også med andre studerende, idet de studerende i små grupper men uden underviser forbereder fremlæggelsen af deres perspektiv. Under fremlæggelsen, hvor der er studerende til stede med alle tre perspektiver, har

underviseren igen en rolle i forbindelse med at skabe rum for dialog både mellem studerende og mellem underviser og studerende.

I workshoppen præsenterer videoen en eksemplarisk klinisk situation og bringer derfor praksis ind i teorien. Ved at henvise til de epistemologiske mål for klinisk praksis bringes teori i praksis.

Udbytte og evaluering

Efter workshoppen har vi et kort møde med alle studerende for at evaluere processen og den opnåede læring. De studerendes udbytte, er efter eget udsagn, højt. De studerende finder workshoppen meget nyttig i forhold til at udvikle deres forståelse af de grundlæggende forskelle mellem naturvidenskab, humanvidenskab og samfundsvidenskab, og hvordan disse videnskabelige perspektiver bidrager til at udvide deres perspektiv på jordemoderpraksis. De studerende siger faktisk direkte, at dette er første gang, de forstår forskellen på de tre tilgange og sammenhængen mellem og relevansen af videnskabsteori i forhold til klinisk praksis.

Udviklingsideer og tiltag

Workshoppen er blevet udført i forskellige lande på forskellige niveauer. Fra bachelorstuderende i Danmark til sygeplejersker i Norge og ph.d.-studerende i Australien. De positive tilbagemeldinger omkring anvendelsen af workshoppen understøtter vores egne erfaringer. Denne model til undervisning i epistemologi kan gøre videnskabsteori relevant og anvendeligt for vores studerende.

En udviklingsmulighed kunne være, at alle studerende kunne arbejde i dybden med alle tre videnskabsteoretiske retninger. På den måde fik alle studerende mulighed for at udforske hele det videnskabsteoretiske område, ved at arbejde i dybden med hver af de tre tilgange.